

Slovenski dom

Štev. 161

V Ljubljani, sreda 17. julija 1940

Leto V

Nemški ultimatum Angliji

naj bi vseboval zahtevo o gospodarski in politični razdelitvi Evrope na nemško in italijansko področje - Vesti o bližnjem odhodu grofa Ciana v Berlin

Rim, 17. jul. o. United Press poroča: Italijanski zunanji minister grof Ciano naj bi po zanesljivih vesteh nocoj ali jutri odpotoval v Berlin, da bi se s kanclerjem Hitlerjem posvetoval o točkah nemško-italijanskih pogojev za konec sedanje vojne. Te pogoje naj bi v ultimativni obliki sporočil na seji nemškega državnega zbora kancler Hitler Angliji.

Hitlerjevi pogoji bi vsebovali načrt za razdelitev Evrope v dve področji, katere bi politično in gospodarsko vodili in nadzorovali Nemčija in Italija. S tem bi bile ustvarjene obsežne evropske gospodarske skupnosti, katerih posamezni deli bi se razvrščali okoli italijanskega in nemškega jedra.

Nemčija naj bi po tem načrtu gospodarsko in politično vodila vso Evropo od Severnega do Črnega morja s Francijo in Skandinavskimi državami.

Italija pa bi prevzela politično in gospodarsko vodstvo nad vsemi državami, ki leže ob Sredozemskem morju ali težijo k njemu, razen nad Francijo, ki bi pripadla pod nemški vpliv, s čimer bi Nemčija dobila dostop in sodočasno tudi na Sredozemskem morju.

V rimskih diplomatskih krogih pristavljajo k temu načrtu za mirovne pogoje, vprašanje, kaj bo s Turčijo, ki se najbrž ne bo hotela pridružiti taki novi organizaciji Evrope, in pa kakšen odmev bodo te zamisli vzbudile v Sovjetski Rusiji sprito njenega zanimanja za južnovzhodno Evropo.

Mussolinijev zaupnik Gayda piše v »Giornale d'Italia« glede bodočih ureditev Evrope, da bo bodoča gospodarska preureditev vzporedna s politično ureditvijo. Pri urejanju bo odločala vzajemnost političnih in gospodarskih koristi, zemljepisni položaj, zgodovinska izročila in pa možnost za medsebojno gospodarsko dopolnjevanje. To se pravi, da bodo evropske države v bodoče organizirane v večje skupnosti tako, da bo druga drugo lahko preskrbovala s tistim, kar bo drugi manjkalo. Razdelitev surovin bo urejena po teh novih pogojih. Trgovske in carinske ovire bodo odstranjene, novi evropski gospodarski red bo bolj naraven, smiselni, preprosti in zaradi tega koristnejši in uspešnejši.

Izjava ministra dr. Kreka po sprejemu pri bolgarskem kralju

Sofija, 17. julija. Jugoslovanski gradbeni minister dr. Krek je bil včeraj sprejet ob 12.30 pri kralju Borisu več ko eno uro dolgo. Nato je zastopnikom bolgarskega tiska izjavil med drugim: Prihajam od avdicence s sijajnimi vtisi, ki jih je name naredila osebnost kralja, kateremu sem imel čast sporočiti najpogostejše pozdrave jugoslovanskih združb, katerim so v Bolgariji izkazali toliko pozornost. Moje potovanje v Sofijo ima le znak obiska pri bolgarskih združb, katerih kmetijska organizacija je slavila te dni 50 letnico. Srečen sem, da sem mogel videti ogromni napredek bolgarskega združništva in vsega bolgarskega naroda. Iz razgovorov s predsednikom vlade Filovom, z zunanjim ministrom Popovim, gradbenim ministrom Vazilijevim, trgovskim ministrom Zagorovim, kmetijskim ministrom Bagrianom in ministrom Goranovim, sem dobil vtis,

da je Bolgarija država, kjer vsi odločujoči ljudje z največjo pozornostjo podpirajo združno organizacijo. Porabil sem to priliko, da sem obiskal glavna združniška središča in mnoge druge javne ustanove v Sofiji in občudoval velik napredek, ki ga je prestolnica doživela. Dobil sem samo najlepše in nepozabne vtise. Rad bi poudaril še, da jugoslovanski združniki ne opustimo in ne bomo opustili nobene priložnosti, da bi poglobili in najskrbnejše gojili zveze med jugoslovanskim in bolgarskim združništvom. Po gospodarstvu sta Bolgarija in Jugoslavija agrarni državi, domovini združništva, ki imata dolžnost, da poglobita povsod svojo vzajemnost, kjerkoli je to koristno za dvig življenjskega standarda naših narodov, zlasti pa v korist kmetijskega združništva.

Italijansko in angleško uradno poročilo o pomorskih bitkah na Sredozemlju

Rim, 17. jul. o. Uradno poročilo italijanskega »Ritornale« vojne poveljstva o podrobnostih nedavne pomorske bitke pravi:

Ob zori 8. julija so močni oddelki naše mornarice odpluli na patrolno vožnjo po osrednjem Sredozemlju, da zagotovijo svobodo plovice in zvez. Podmornice so dobile nalogo, da napadejo sovražne sile, če bi se prikazale. Letalski oddelki so kakor po navadi krožili nad vzhodnim in zahodnim Sredozemljem. Opazili so oddelke angleškega brodograja, ki je plulo iz Aleksandrije in ki so ga tvorile 31.000 tonske bojne ladje, ena nosilka letal, 5 križark, 15 rušilcev. Brodograja je plulo proti zahodu. Hkratu je odplul iz Gibraltarja proti Balaerskim otokom drugi oddelke angleškega brodograja, ki so ga tvorile 41.500 tonska bojna ladja »Hood«, neka druga 31.000 tonska bojna ladja, letalonosilka »Ark Royal«, dve križarki in 8 rušilcev.

Neka naša podmornica, ki je potopila sovražni rušilec, spremljajoč konvoj, je potrdila, da se angleški oddelki bližja srednjemu delu Sredozemlja. Ta oddelki je bil po načrtu napaden od naših letal ves dan 8. julija. Ravno tako se je zgodilo oddelku, ki ga je vodila bojna ladja »Hood«. Italijanska letala so vzhodni oddelke napadla v desetih zaporednih valovih z uspehom. Nič manj kakor deset ali dvanajst velikih bomb je zadelo cilj in pokazal se je ogenj na eni križarki.

9. julija so italijanski oddelki odpluli na svojo nalogo. Megla je ovirala nadzorstvo nad angleškimi silami, ki so jih popoldne zasedli v Jonskem morju. Angleži so napadli italijanske križarke s torpedi in z letali. Toda napad se je ponesrečil. Pet sovražnih letal je bilo streljenih. Italijansko pomorsko topništvo je stopilo v stik s sovražnikom. Ogenj so začele križarke in bojne ladje »Cesare« in »Cavour«. Sovražnik je napadel

nazaj. Navzlic razdalji 26 km je nekaj izstrelkov zadelo sovražne ladje, od katerih je ena prenehala z ognjem. Tudi sovražno streljanje je imelo uspeh in je bila ena italijanska ladja zadeta v sredo, kar je pa ni oviralo pri nadaljevanju boja.

Italijanski rušilci so z veliko drznostjo napadli sovražne ladje, ne da bi se menili za močni zaporni ogenj.

Torpedo, ki ga je spustila italijanska torpedovka »Freccia«, je zadela sovražno križarko. Ta ladja je sestrelila tudi tri sovražna letala. Letalski oddelki s Sicilije in drugih oporišč so nadaljevali svojo akcijo ves čas boja, toda neugodno vreme je oteževalo uspešen poseg. Tudi sovražne ladje so skušale spremeniti smer.

Angleški oddelki »Hood« je popoldne istega dne dospel južno od Balaerskih otokov. Ker je tedaj divjala bitka v Jonskem morju, ni italijansko letalstvo s Sardinije moglo začeti z močnejšo akcijo do prihodnje noči, ko je več velikih bomb zadelo sovražne ladje, med njimi letalonosilko. Bojna ladja je začela goreti. Se isti večer se je skupina »Hood« začela vračati v svoja oporišča.

9. julij se je končal z važnim uspehom za italijanske letalske in pomorske sile, ki so se prvič spoprijele z angleškimi silami. Ta uspeh je razviden iz dejstva, da so se sovražni oddelki vrnili v svoja oporišča, ne da bi dosegli svoje cilje. Angleški oddelki, ki je opustil bitko v Jonskem morju, se je omejila na varstvo petih trgovskih ladij, ki so plule iz Malte v Aleksandrijo, »Hood« skupina pa je z zmanjšano hitrostjo odplula proti Gibraltarju.

11. julija so letalske skupine s Sicilije in iz Libije nadaljevale z napadi proti osamljenim enotam angleškega brodograja, ki se je razdelilo v tri

skupine, ki so z zmanjšano hitrostjo plule proti Vzhodu.

London, 17. jul. o. Poveljstvo angleške mornarice je objavilo o pomorski bitki 9. julija in naslednje dni podrobnosti, v katerih pravi, da je italijansko brodograje štelo dve bojni ladji, več križark ter 25 rušilcev, ki je skupina angleških lahkih križark prišla v stik z italijanskimi križarkami, so se te takoj umaknile, ko so posegli v boju veliki topovi z angleških ladij. Zadeta je bila ena italijanska bojna ladja. Še preden so se Angleži Italijanom približali, so se italijanske ladje zavile v dim. Zasledovala so jih potem angleška letala, ki so s torpedom zadela italijansko križarko. Angleško brodograje je šlo za italijanskim do italijanske obale ter čakalo do večera za obnovev bitke, do česar pa ni prišlo, marveč so Angleži napadli samo italijansko letalo. Nato je odplulo angleško brodograje varovano skupino trgovskih ladij, katere je privedlo na določena mesta.

Napad italijanskih letal na skupino »Hood« in »Ark Royal« ni povzročil nobene škode in nobenih žrtv. Štiri italijanska letala so bila sestreljena.

London, 17. jul. o. Reuter poroča: Oddelki angleškega vojnega brodograja je po spopadu z italijanskimi vojnimi ladjami, katerih napad je bil odbit, priplulo v Aleksandrijo nepoškodovano.

Posebni dopisnik agencije Reuter je obiskal včeraj enote angleške sredozemske mornarice v aleksandrijski luki. Te enote so se vrnile iz nedavne boja z italijansko mornarico. Nobena italijanska bomba ni zadela angleških ladij v boju minuli tork popoldne. Italijansko bombardiranje je trajalo tri ure, toda z ozirom na manevriranje angleških ladij in glede na to, da so ital. letala letela zelo visoko, ni bila storjena nobena škoda ter so bombe padale daleč od ladij. Angleške vojne ladje so privedle v luko nepoškodovane tudi trgovske ladje, katere so spremljale od Gibraltarja. Sedaj so pripravljene za novo nalogo. Angleški mornarji nestrpno čakajo, da bi se jim nudila resna prilika srečati se z italijanskimi mornarji. Italijanski vojni mornarici se v zadnjem napadu ni posrečilo, da bi preprečila dovoze iz zahodnega dela Sredozemlja v vzhodni del.

Vzgojne naloge nove Francije

Vichy, 17. jul. o. Novi francoski minister za rodbino in ljudsko zdravje Ybarnegary je dal časnikarjem izjavo o bodoči mladinski vzgoji v novi Franciji. Ta vzgoja se bo ravnala po smernicah, ki so se že obnesle v Nemčiji. Naloga vzgoje bo ustvariti Franciji zdravo in moralno mladino, vlada bo pospeševala z vsemi silami dvig rojstev in dajala podpore rodbinam s številnimi otroki. Ugled in oblast očeta bo dobila zakonito podporo.

Posebno pozornost bo vlada posvečala telesni vzgoji mladine na znanstveni podlagi in začela boj proti uživanju alkoholnih pijač.

Na koncu svoje izjave je minister dejal, da je Nemčija premagala Francijo na bojišču samo zaradi tega, ker je znala vzgojiti svojo mladino.

Angleški letalski napad na Nemčijo, Francijo in Holandijo

London, 17. jul. o. Jutranje poročilo letalskega ministva pravi, da so tudi ponoči letela nemška bomba letala nad južno in južnovzhodno Anglijo, da pa niso metala bomb. Včeraj popoldne so bila sestreljena tri nemška letala. Angleška letala so prednočnim bombardirala severozahodno Nemčijo in Poruhurje, letališče v Holandiji ter v zasedeni Franciji, zlasti v Liseuxu in Leveuxu. Zažgane so bile zaloge bencina in čistilne naprave v Hannoverju ter letalska skladišča v Paderbornu, Hammu in Osnabrücku. Huda škoda je bila povzročena v tovarnah za orožje pri Dorthmundu.

Narodnosocialistične organizacije v Južni Ameriki so zadnje čase zelo pojačile svoje delovanje proti Angliji. Franciji ter Združenim državam in skušajo pridobiti vpliv nad javnim mnenjem ter tla za nemške politične načrte, poroča »New York Times«, ki posveča temu vprašanju uvodnik.

skupine, ki so z zmanjšano hitrostjo plule proti Vzhodu.

London, 17. jul. o. Poveljstvo angleške mornarice je objavilo o pomorski bitki 9. julija in naslednje dni podrobnosti, v katerih pravi, da je italijansko brodograje štelo dve bojni ladji, več križark ter 25 rušilcev, ki je skupina angleških lahkih križark prišla v stik z italijanskimi križarkami, so se te takoj umaknile, ko so posegli v boju veliki topovi z angleških ladij. Zadeta je bila ena italijanska bojna ladja. Še preden so se Angleži Italijanom približali, so se italijanske ladje zavile v dim. Zasledovala so jih potem angleška letala, ki so s torpedom zadela italijansko križarko. Angleško brodograje je šlo za italijanskim do italijanske obale ter čakalo do večera za obnovev bitke, do česar pa ni prišlo, marveč so Angleži napadli samo italijansko letalo. Nato je odplulo angleško brodograje varovano skupino trgovskih ladij, katere je privedlo na določena mesta.

Napad italijanskih letal na skupino »Hood« in »Ark Royal« ni povzročil nobene škode in nobenih žrtv. Štiri italijanska letala so bila sestreljena.

London, 17. jul. o. Reuter poroča: Oddelki angleškega vojnega brodograja je po spopadu z italijanskimi vojnimi ladjami, katerih napad je bil odbit, priplulo v Aleksandrijo nepoškodovano.

Posebni dopisnik agencije Reuter je obiskal včeraj enote angleške sredozemske mornarice v aleksandrijski luki. Te enote so se vrnile iz nedavne boja z italijansko mornarico. Nobena italijanska bomba ni zadela angleških ladij v boju minuli tork popoldne. Italijansko bombardiranje je trajalo tri ure, toda z ozirom na manevriranje angleških ladij in glede na to, da so ital. letala letela zelo visoko, ni bila storjena nobena škoda ter so bombe padale daleč od ladij. Angleške vojne ladje so privedle v luko nepoškodovane tudi trgovske ladje, katere so spremljale od Gibraltarja. Sedaj so pripravljene za novo nalogo. Angleški mornarji nestrpno čakajo, da bi se jim nudila resna prilika srečati se z italijanskimi mornarji. Italijanski vojni mornarici se v zadnjem napadu ni posrečilo, da bi preprečila dovoze iz zahodnega dela Sredozemlja v vzhodni del.

Vesti 17. julija

Sedem tednov vojne med Italijo in zavezniki je pokazalo veliko vlogo italijanskega orožja v sedanjem spopadu. Italija je vojno napovedala tedaj, ko je francoska obramba bila na višku in je na Alpah razpolagala z utrdami kakor v Maginotjevi črti. Njena vojska je bila dobro oskrbljena, pripravljena. Toda italijanske čete so to vojsko napadle v višini nad 2500 m ter imajo danes zasedene važne predele francoskega ozemlja, piše švicarski list »Bund« po navedbi italijanskega radia.

Preskrba Nemčije z žitom in drugimi življenjskimi potrebščinami je za leto 1941 zagotovljena. Pristojne oblasti skrbje zdaj že ureditev prehrane v letu 1942, pravi nemško službeno poročilo.

Angleška vlada je obvestila švedsko vlado, da smatra dovoljenje za prevoz nemških čez švedsko ozemlje na Norveško, za hudo kršitev nevtralnosti.

Angleški delavci so na letnem obnem zboru svoje zveze z ogromno večino sprejeli sklep, ki zahteva, da morajo izgubiti svoja mesta in biti kaznovani vsi tisti, ki so sodelovali s Chamberlainom in ki so s popustljivo politiko omogočili, da je prišlo do sedanjega stanja v Angliji.

Združene države skušajo pridobiti vlade ameriških republik za to, da bi na vseameriški seji v Havani bil sprejet sklep o razglasitvi ameriškega protektorata nad evropskimi posestmi v Ameriki, kar naj bi preprečilo, da bi ta posestva zamenjala gospodarje.

Neka italijanska podmornica je hkrati napadla šest angleških rušilcev nekje na Sredozemlju ter enega potopila, pravi včerajšnje italijansko vojno poročilo.

V Londonu so zadnje dni zaprli večje število ljudi, ki se niso pokorili novim odredbam za varstvo države, med njimi tudi več angleških duhovnikov, ki so se novim določilom upirali zaradi tega, ker da odpravljajo verske in državljanske svobostine v Angliji.

Japonska vlada je odstopila, da bi naredila mesto novi, še bolj avtoritarni, kateri bi najbrž predsedoval Konoje. Vse japonske stranke naj bi se združile v eno fašistično stranko, katere program bi bil ojačanje nacionalistične politike in oborožitev, dejansko sodelovanje pri novem urejanju sveta, uvedba novega gospodarskega reda, vzgoja v nacionalističnem duhu, združenje pridobitev zahodne in vzhodne omike ter delo za razvoj čistega japonskega plemena.

Dosedanji ameriški poslanik v Franciji, Bullitt, je včeraj dopotoval v New York in bo danes predsedniku Rooseveltu poročal o položaju v Franciji po zlomu.

Španska vlada je pretrgala diplomatske zveze z južnoameriško republiko Chile, ker je ta kazala sovražnost do novega reda v Španiji in dovoljevala demonstracije proti gen. Francu.

Gdansk je razglašen za nemško svobodno pristanišče.

Sto diplomatskih zastopnikov raznih evropskih držav in Sv. stolice je s posebnim vlakom dopotovalo iz Belgije in Holandije v Švico.

Od 23. junija do 12. julija je bilo zbitih 223 angleških letal, Nemci pa so izgubili samo 47 letal, pravijo poročila nemških listov, ko zavračajo angleške vesti o tem, da so nemške izgube pet ali šestkrat večje od angleških.

Ameriški zunanji minister Hull je zanikal vse vesti o tem, da misli kandidirati za predsednika ali pa vsaj za podpredsednika Združenih držav.

V vojni z Anglijo bo prišlo do poskusa, da se nemška vojska izkrci tam, ali pa do pogajanj. Pogajanja bo Nemčija sprejela, če bi se kancler Hitler prepričal, da je izkrcanje nemške vojske na angleških otokih nemogoče, ali pa če bi Anglija spreviedla, da se nemška napada ne more ubraniti. Za napad proti Angliji je več možnosti, morda celo katere čisto neznane, piše francoski general Douval v listu »Journal«.

Ameriško zunanje ministrstvo izjavlja, da se bo uprlo poskusu, da se zapro trgovska pota v Kitajsko, ker bi to resno ogrozilo svobodo svetovne trgovine. Ta izjava je bila dana sprito vesti, da misli Anglija ugoditi japonski zahtevi glede prepovedi za dovoz blaga na Kitajsko čez Indijo in Burmo.

Vrhovno vodstvo holandskih socialističnih strokovnih organizacij je odstavljeno, nemške oblasti so postavile tam komisarja, ker ni vodstvo strokovnih organizacij omogočalo sodelovanja z nemško upravo.

Ameriški minister za delo, ga. Perkinsova, je včeraj imela na kongresu demokratske stranke govor, v katerem je zahtevala, naj Roosevelt še v tretje kandidira za predsednika Združenih držav. Verjetno je, da bo Roosevelt jutri soglasno določen za demokratskega predsedniškega kandidata in da bo kandidatura sprejel pod pogojem, da bo Amerika v bodoče žrtvovala vse za svojo obrambo, dala vso pomoč Angliji in pretrgala vsako sodelovanje z nedemokratskimi državami.

Francoska vlada je danes začela v nezasedenem ozemlju demobilizirati letnike 1916, 1917 in 1918.

Vsi umetnostni zakladi v zasedeni in v nezasedenem ozemlju Francije so nedotaknjeni ter varno v skrivališčih, kamor so bili ob začetku vojne spravljani, je ugotovil francoski minister za vzgojo, ki je obiskal te dni skrivališča.

Izredna nagla sodišča v Angliji

London, 17. julija. m. Reuter poroča: Notranji minister Henderson je predlagal, naj zbornica pri drugem branju sprejme zakonski osnutek, ki daje nekatera nova pooblastila vladi. Zakonski načrt določa ustanovitve posebnih sodišč, ki bi imela civilni značaj in ki bi zasedala ob posebnih prilikah, če bi zahteval razvoj položaja. Ob poskusu za napad na Veliko Britanijo bo potrebno, da ta sodišča sodijo po najkrajšem postopku osebe, ki bi bile obtožene hudih kaznivih dejanj, zlasti taistih, ki so vojaškega značaja.

Strahovite nevihte po Sloveniji

Nevihta v Ljubljani - Požar na Skofelji - Dan groze v Zagorju in drugod - V Savinjski dolini toča

Ljubljana, 17. julija.

V tako imenovanem ljubljanskem padavinskem pasu, ki obsega Gorenjsko, del Stajerske do Celja in dele Dolenjske, so večerj besne nevihte, ki so postajale ponekod prav katastrofalne. Vražji ples se je pričel okoli 13. V Ljubljani je vladala dopoldne silna opolnoba. Okoli poldneva pa so se od zapada pripodili črni, gosti deževni oblaki, ki so se od Vrhovne sem razdvojili v dve struji. Prva je drvela proti Ljubljani in dalje proti severovzhodu, druga je vžela smer proti Krimu, Kureškcu in naprej proti Dolenjski. Opažati je bilo velike vrtnice. Prva huda ploha se je nad Ljubljano in okolico vtila okoli 13 in je trajala dobre pol ure. Ogromne množine dežja so padle. Meteorološki zavod je zaznamoval, da je od večerj do davi padlo v Ljubljani 20,4 mm dežja. Med ploho je razsajal tudi močan veter. Na Galjevi je piš polomil vrhove nekaterim visokim kanadskim plantanam.

Nevihta se je v drugi polovici okoli 16. Zopet je strašno lilo in grmelo. Do danes smo imeli ta mesec že 11 deževnih dni s 74 mm dežja. Mesecni povprečni za julij pa je za zadnjih 21 let preračunan na 113 mm. Kljub hudim nalivom pa Ljubljana ni močno narasla. Pri Fužinah je narasla za okoli 50 cm.

Na Skofelji je bilo pri drugi popoldanski nevihti grozno. Neurje se je tam pričelo okoli 4 ure. Kmalu nato je strela udarila v leseno hišico pri žagi lesne industrije in tesarskega mojstra Frana Martinca. Hišica je določena za strojno stanovanje. Ko se je pričela nevihta, se je tja zatekla

vedrit 40-letna Jerica Novakova, ki je delala na bližnji njivi. Nenadoma je v hišico tresčilo. Strela je hišico vžgala. Novakova je nezavestna padla na tla, omamljena od strele. Gasilci s Skofelje in Grosuplja so takoj prihiti z motornimi brizgalnicami na pomoč. Prihiti so na pomoč tudi ljubljanski prostovoljni gasilci. Sreča v nesreči je bila, da je nadaljna ploha močno ovirala razširjenje požara na žago, ki bi pač popolnoma pogorela. Škoda znaša več 10.000 din. Gasilci so Novakovi nudili tudi prvo pomoč in jo ohranili pri življenju.

Dan groze so doživeli v Zagorju in njegovi okolici. Tam je bil prvi sodni dan. Nad Zagorjem se je zgrnila vsa ogromna masa oblakov, utrgal se je oblak in nastal je strahovit orkan. V kratkem času je bilo Zagorje popolnoma poplavljen. Vodne mase so vdirale v hleve, kleti in stanovanja. Po mnogih hišah je voda stala do 1,50 m visoko. Voda, ki je drla kot deroč hudournik, je odnašala ljudem najrazličnejše predmete, tako razno pohištvo, drva, vozove in druge stvari. Celotno živino je bila v veliki nevarnosti. Danes izgleda Zagorje popolnoma opustošeno, kakor po kaki bitki.

V Savinjski dolini je padala toča. Iz Podloga nam javljajo kratko: Tu smo večerj doživeli dve hudi nevihti. Prva je bila okoli 13. Transformatorska postaja je bila večkrat primorana, da je odklopila velike vode za električni tok za vso Savinjsko dolino. Še huje neurje je besnelo od 16 naprej nad vsemi naselji Savinjske doline. Močno je grmelo in treskalo. Bile so ure groze.

Tudi po drugih krajih Slovenije so divjale nevihte, ki vzbujajo povsod obup in grozo.

Do 30 dkg debela toča je pustošila po Spodnji Savinjski dolini

Celje, dne 16. julija.

Današnji popoldan bo ostal hmeljarjem Spodnje Savinjske doline v trajnem spominu. Takšne nesreče Savinjska dolina ni doživela mnogo let, saj se ne spominjajo tako strašnega opustošenja niti stari hmeljarji. Današnja dopoldanska soparica ni ničesar drugega obetala in pridni savinjski hmeljarji so se s strahom ozirali proti Mrzlici in njeni gorski skupini, nad katero so se zbirali temni oblaki. Okrog 2 popoldne so pridivali ti oblaki nad Spodnjo savinjsko dolino ter se zavlekli čez ozemlje občin Griže, Zalec, Petrovče, Celje in Vojnik. Le pol ure je trajalo neurje z viharjem in s 30 dkg težko štiriogolasto točo, napravilo pa je večmilijonsko škodo. Toča je uničila vse hmeljske nasade, uničila žitna polja, zbila v tla koruze in stročnice, oklestila bogato obloženo sadje, da ni pričakovati niti malenkostnega pridelka. Mnogo sadnega drevja je vihar tudi polomil, da ne bo moglo roditi več let. Toča je naredila škodo v kilometrskih presledkih. Toča je naredila škodo na Lopati, Lokrovu in Lavi, veliko škodo v Levcu, Arji vasi in Petrovčah, mnogo pa tudi v grižki in žalski občini. Državna cesta je bila posuta z listjem in jabolkami, na travnikih pa se je belila debela toča. Toča ni uničila le hmelja, temveč tudi redke žitne njive in koruze ter oklestila sadno drevje. Posebno hudo so prizadeli posestniki v Lokrovu, Lopati in Lavi, kjer jim je toča dobesedno uničila pridelke. Veliko škodo je naredila toča v vrtovih Mestnega zavetišča. Tu gre škoda v tisoče in tisoče. Iz Vojnika smo dobili sporočilo, da je padala debela toča 5 minut in naredila precej škodo. Ob zaključku poročila smo dobili vesti, da je bilo uničeno pri današnjem neurju mnogo kureline, ki jo je nevihta presenčila na travnikih, da se ni mogla zateči na varno. Na mnogih krajih so dobili tudi ubite ptice. Neurje je škodovalo tudi nekatere avtomobiliste, katerim je debela in težka toča pokvarila vozove. Iz Petrovč nam poročajo, da je toča razbila vsa okna na velikem šolskem poslopju. Poškodovanih je tudi mnogo drugih hiš. V Celju je vihar podrl več dreves in naredil posebno mnogo škodo v mestnem parku. Lipe pred cerkvijo sv. Jožeta nad Celjem so okleščene.

Ljudstvo je nujno potrebno pomoči in je popolnoma obupano. Savinjsko dolino je zadela strašna nesreča, upamo pa, da bodo naši Savinjanji na merodajnih mestih razumevanje sprito bede, ki jih je zadela.

Kl c obupanih

Po strašnem neurju je prišel nad Savinjsko dolino okoli petih popoldne drugi naliv. Kar je toča zbila v tla, je preplavila še voda. Kmetje ne bodo mogli niti pobirati žitnega klasja. Iz vseh krajev poročajo o pustošenju in o obupu ljudstva. Večerj so se zaskrbljeni kmetje zbirali na svojih domovih in še niso mogli imeti prave slike o razdejanju po njihovih poljih.

Danes na vse zgodaj — tako pripovedujejo potniki, ki so se vozili po Savinjski dolini — pa vidiš med upoštevanimi hmeljskimi nasadi in stolčnim žitom obupane Savinjanke. Ni moč reči, koliko je škoda. Iz nekaterih krajev smo dobili poročila, da je vihar razdejal tudi

strehe na številnih hišah in gospodarskih poslopjih. V Celju in drugod pa potrgal med drugim tudi antene in druge žične in električne naprave. V Zalcu je strela udarila v več dreves. V Levcu je vžgala transformatorje celjske mestne elektrarne in so v njih zgoreli vsi ovojji. Pogorele so tudi številne varovalke po mestu in drugod. Veliko škodo je toča naredila tudi v Zgornji Hudičji in Arclinu, nekaj pa tudi v dolini pod Sv. Tomažem pri Vojniku.

Danes so obiskali opustošene kraje senator Alojzij Mihelič, okrajni načelnik dr. Ivan Zobeč in banovinski hmeljarski nadzornik inž. Dolinar. Priprani so, da bo oblast pomagala hudo prizadetemu ljudstvu, ki je s tolikim upanjem čakalo letošnjega pridelka, pa je zdaj vsa njegova nada strta.

Drava je odnesla 9 letno dekletce

Maribor, 16. julija.

Pri brodu v Melju so se večerj popoldne odigravali razburljivi in pretresljivi prizori reševanja 9 letnega dekletca iz deročih valov Drave. Dve mali deklici, ena 9, druga 7 let stara, hčerki tekstilne delavke Radosnovičeve iz Kečjarjeve ulice 4, sta izrabili odsotnost matere, ki je morala v tovarno na delo, pa sta se šli igrati k Dravi. Stopili sta v brodarjev čoln, ki je nad brodom na levem bregu Drave priklenjen. 9 letna Nadica se je pri igri preveč nagnila čez rob čolna ter je nenkrat omahnila v vodo. K sreči se ji je krilo nekoliko napihnilo, poleg tega pa je motovila okrog sebe s rokami tako, da se je nekaj časa obdržala na vrhu. Deroči tok jo je zagrabil ter začel naglo odnašati od brega. Ljudje, ki so z nabrežja dogodek opazovali, so zagnali vik in krik, ni pa bilo nobenega, ki bi bil skočil za otrokom v vodo. Šele nižje, pri Hutterjevi tovarni, je neki Vavpotič v čolnu stojel lovil v Dravi ribe na trnek. Zaslišal je krike ter videl, kako voda odnaša otroka. Hitro je dvignil sidro ter zavlesal v reko. V zadnjem trenutku se mu je posrečilo, da je potapljačjo se deklico zagrabil ter jo potegnil v čoln.

Sledovi za napadalcem na Starem gradu

Celje, 17. julija.

Večerj smo poročali o drznem napadu na župnika iz Mekinj pri Kamniku in na njegovi dve sestrji, od katerih eni je neznanec iztrgal iz rok torbico z denarjem in pobegnil. Policija in orožniki so se takoj podali na zasledovanje. Večerj pozno popoldne so našli v grmovju na Starem gradu torbico in legitimacijo Terezije Čadež. V torbici je imela Terezija 20 dinarjev denarja in nekaj papirjev. Napadalec si je prisvojil le denar.

Ljubljana od včeraj do danes

Po lepem, sončnem jutru smo včeraj okrog poldneva kar na lepem doživeli veliko presenečenje. Nebo se je izredno naglo zloščilo, temno je postalo. Sprva je začel iti rahel poletni dež, potem pa se je vtila ploha, da se je po ulicah in po strehah kar kladlo. V takem se nihče ni upal ven. Naliv sta spremljala tudi blisk in grom. Nekajkrat se je hudo posvetilo in počilo. Pozneje je dež pomenjal, spet se je zvedrilo toliko, da je sonce pokukalo izza oblakov, vendar pa je nebo ostalo še naprej umazano, tako da je bilo pričakovati novega naliva še v popoldanskih urah. In tako se je tudi zgodilo. Kar kmalu je spet začelo liti in šlo je potem vse popoldne. Tudi noč je bila še nemirna.

Davi smo se zbudili v sivem, podeževnem jutru. Nebo je bilo oblačno, le čisto na zahodu so se vlekle med sivino drobne jasnice. Kmalu pa se je jel uveljavljati krepak severozahodnik, ki je kaj naglo začel odločno brisati nebo in pometati v kraj oblačne gmote. Na zahodu pa so se jasnice prevlekale, podolgovata oblačna rebra so se razpočegnile čez in čez. Morda severozahodnik, ki je tako krepko očistil prostor nad gorenjskim kotom, ne bo kos jugozahodniku, čeprav je davi pričel lepo. Letošnje vreme ima svoje muhe. Vsek dan nam prinese kaj nepričakovane in navadno ne dobrega. Toliko neviht, kot jih je bilo zdaj v prav kratkem času, in toliko razdejanja, kakor so ga te nevihte napravile na posevkih, že dolgo časa ne pomnijo tudi starejši ljudje.

V teh hudih časih so udarci, ki se zadeli slovenskega kmeta, še dvakrat huji, kakor so bili sicer, v normalnih razmerah, kajti vedeti je treba, da letos draginja iz dneva v dan naglo narašča.

Podeljene so bile letošnje banovinske nagrade za izvrna glasbena dela

Na natečaj za izvrna glasbena dela, ki ga je razpisala lani kraljevska banska uprava, je bilo vposlanih sedem glasbenih del, in sicer dve operi in pet simfoničnih del. Na predlog razsodišča, v katerem so bili gg. prof. Stanko Premrl, v. d. ravnatelj Opere Vilko Ukmar, dirigent Opere Anton Nefat, profesor Matija Tome in kot predsednik načelnik prosvetnega oddelka dr. Lovro Sušnik, so bile podeljene sledeče banovinske nagrade:

a) za glasbeno-dramatska dela — prva nagrada Matiji Bravničarju za opero »Hlapec Jernej« v znesku 7.500 din (glede na to, da po svoji domači snovi bolje ustreza pogojem razpisa); druga nagrada dr. Danilu Švari za opero »Kleopatru« v znesku 7.500 dinarjev;

b) za simfonična dela — prva nagrada Blažu Arničju za delo »Zalesnik« v znesku 2.000 din; druga nagrada Bogomirju Leskovicju za delo »Domovina« v znesku 2.000 din in tretja nagrada Blažu Arničju za delo Op. 20—90 v znesku 1.000 din.

Izredno lepa in vzpodbudna je bila ideja bana dr. Natlačen, da bi z vsakoletnimi posebnimi banovinskimi likovnimi in glasbenimi nagradami dajal iniciative slovenskim umetnikom ter jih vnel za novo kulturno delo slovenskemu narodu v prid. Nihče na tem mestu pri nas doslej prav gotovo ni še pokazal tolikšnega razumevanja za umetnostno stremeljenje in za napredek slovenske umetnosti. S temi nagradami je bila storjena vzpodbuda in prvi korak za redno, vzgledno regulirano podeljevanje nagrad, ki bodo po eni plati afirmirale pred javnostjo posameznega umetnika, po drugi plati pa mu bodo v njegovih težkih razmerah tudi znatno gmočno pomagale. Kakor se izve, je zdaj ban dr. Natlačen s svoje strani po podelitvi letošnjih nagrad predložil umetnikom, naj po lastni uvidevnosti po posvetilih regulirajo tehnično plat podeljevanja nagrad. Spet gesta, ki je vse pohvale vredna in kaže veliko razumevanje.

Pri tej priliki se nam zdi primerno opozoriti na nekatera dejstva, ki jih bi pri tehnični regulaciji in razporejanju nagrad vsekakor treba upoštevati. Jasno je, da morajo biti pri tem pravilno upoštevane — razen kvalitete, ki slej ko prej ostane prvi pogoj za podelitev nagrade — tudi še posebej panoge, v kateri je umetnik konkuriral, pa tudi delo samo, odnosno čas, ki ga je od umetnika to delo zahtevalo. Tako so nekatere panoge take, da delo v njih ni mogoče ustvariti drugače kakor z veliko zamudo v času. Brez dvoma bosta dva, recimo enako nadarjena umetnika, slikar in kipar, svoji deli izvedla v povsem različnem času. Če bo, recimo prvi, dobro disponiran, bo izborna slika napravil v enem ali v dveh, recimo tudi v treh ali štirih dneh, drugi, kipar, pa bo, čeprav bi bil še tako dobro disponiran, moral trdo garati morda mesec, morda dva ali tudi tri. V tem smislu bi bilo zlasti še treba pri določevanju višine nagrad upoštevati trud in delo komponistov, tako opernih kakor v nič manjši meri tudi simfonikov — ne glede na to, da glasbene umetnine postanejo, ker se dajo večno oživljati in tudi niso vezane na kraj, na privatno stanovanje ali na galerijo, kakor slike — v najširšem smislu nenehno živa vsenarodna last. Pri opernih kompozicijah in simfonijah bi bilo končno potrebno popolnoma upoštevati domala popolno ekvivalentnost opere in simfonije, kar bo lahko mirne duše potrdil vsak glasbenik, ki se je z njima že kdaj temeljiteje ukvarjal.

Mnenja smo, da bodo že pri prihodnjem po-

deljevanju nagrad v izdatni meri upoštevani tudi ti vidiki.

V bolnišnici so mu sporočili žalostno vest. V ljubljanski bolnišnici leži posestnik Janez Končan iz Zač pri Horjulu. Davi mu je neki znanec prinesel k bolniški postelji naslednje sporočilo:

Večerj popoldne je strela tresčila v kozolec, ki je zgorel. Ostala gospodarska poslopja in hiša so rešili. Vozove in poljedelske stroje so spravili na varno, pa tudi večji del slame in sena se je posrečilo rešiti.

Glanstvu Slovenske dijaške zveze

Priprave za naš tabor v Kamniku so v polnem teku. Prijave se množe iz dneva v dan. Tabor bo veličasten. Na njem bomo udarili temelje za novi čas. V morju zastav, ki jih bomo vsi prinesli s seboj na tabor, v naših novih krojih, bomo v Kamniku odprli novo razdobje našega slovenskega dijaškega gibanja; hočemo biti mlada predstra našega rodu. Nočemo, da bi ta narod, ki mu je Bog namenil tako važen kos zemlje, v teh časih z lastno malomarnostjo, individualistično razvezanostjo, uživanjaželnostjo in zasplostjo zapravljal življenjske sile, ki so mu jih v zadnjih sto letih razvili do tako silnih učinkov naš narodni prebuditelj Slošek, naš načelni vzgojitelj Mahnič, naš narodni vladika Jeglič, naš socialni obnovitelj Krek in naš državno-politični vodnik Korošec. Slovenska dijaška mladina jemlje to stoletno dediščino v varstvo. Branila ga bo, dopolnila ga bo.

Noben discipliniran član SDZ ne bo ostal doma, pa naj bo karkoli. Vsi bomo v Kamniku. Dekleta se morajo prijaviti do petka, 19. t. m. do popoldne! — Fantje do torka, 23. t. m. do popoldne! Na svidenje v Kamniku!

Bog, narod, država.

Zvezno vodstvo SDZ.

V 50 m globok prepad je zdrsnil

Celje, 16. julija.

V celjsko bolnišnico so pripeljali 42 letnega Zupanca Jožeta, ki ima nevarne poškodbe na glavi, rokah in nogah. Zupanc je bil z neko družbo na izletu na Boču. Ko se je vračal zvečer domov, mu je spodrsnilo, da je padel in zdrsnil v 50 m globoki prepad. Njegovi tovariši so ga rešili in prepeljali v bolnišnico.

Murska Sobota

V našem poročilu v »Slovenskem domu« z dne 15. julija o zborovanju Zdrženja rezervnih častnikov in bojnikov v Murski Soboti se nam je v naslovu vrnila neljuba pomota. Naslov se mora pravilno glasniti: Ustanovni občni zbor, a ne ponovni občni zbor, kar so naši bralci brez dvoma že sami opazili. Istotako je pravilen priimek g. državnega tožilca dr. Juhart, a ne dr. Jug oziroma dr. Juhert.

Div i kozel na izprehodu po mariborskih ulicah

Maribor, 16. julija.

Na mariborskih ulicah smo videli dostikrat že čudne dvo- in štirinokone izprehajalce, toda divjega kozla pa menda še nikoli ni zaneslo v mesto, odkar Maribor stoji. Večerj pa se je pojavil na ulicah Magdalenskega predmestja tudi ta zanimivi izprehajalec. Bog ve odkod s Pohorja je tropa psov volčakov spodila mladega, dobro leto dni starega gamsa, ki je imel že lepe, kar 12 cm dolge roglice. Neki pred mestom so psi izgubili kozličev sled, on sam pa se je podal naprej ter se je nenkrat znašel sredi hiš in ljudi, ki so to nenavadno prikazen radovedno gledali. Nihče pa ni vedel, da je ta čudna žival divji kozel. Na gamsa je mestna okolica nekam čudno vplivala, preplašena žival je skakljala iz ene ulice v drugo, preganjena od otrok in nekaterih kolesarjev, nazadnje pa je v ljubljanski ulici naglo smuknila skozi odprta vrata na vrt gosp. Stranjskega. Pri Stranjskevih so imeli čudnega gosta za enjaka ter so obvestili o njem policijo, ki je to novico sporočila predsedniku Lovskega društva ravnatelju g. Počgancju, ta pa zakupniku radvanjskega lovišča primariju dr. Drnovškju. G. primarij se je odpeljal v ljubljansko ulico, kjer je potem s pomočjo svojega lovškega paznika ter nekaterih prostovoljcev prijel. Stevilni možje so žival kmalu obvladali, takšno moč je razvil. Gamsa so potem naložili na avto — na katerem mu je vožnja očitno ugajala, ker je bil zelo miren. Pod Pohorjem so ga epet izpustili ter je kmalu izginil v gozdovih. Ugotovilo se je tudi, da so večerj neki psi prignali s Pohorja prav takega mladega gamsa v Bistrico pri Limbusu, kjer so ga podili sem in tja po polju, dokler ga niso upelali ter ga raztrgali. Ljudje so psem vzeli plen ter so potem ugotovili, da je bil kozlič tudi obstrljen. Najbrže je streljal neznanec nanj tačrat, ko so ga psi podili. Sploh delajo sedaj volčjaki, ki so se pri nas zelo razmnožili, po gozdovih na divjačini silno škodo.

ZGREŠENI STREL

Strežaji so ponujali cigare in cigarete gospodi za mizo. Kmalu so se nad stoli dvigali številni oblaki dima do velikega lestence na stropu. Stol se je nekoliko odmaknil in Staričje se je dvignil s hladnim smehljajem okrog ust ter motril vse obraze okrog mize. V roki pa je držal listič z nekimi zapiski.

»Kakor že vse veste, sem jaz izvršilec testamenta pokojnega Freda Ruvana. Njegova oporoka je bila napisana junija lani in je bila shranjena v moji pisarni. Ena izmed določb te zapuščinske listine pravi, da je treba razdeliti vso petdeset tisoč funtov šterlingov v enakih delih med zakonite naslednike njegovega brata Thomasa, katerega že več let ni videl.«

Z nekoliko nižjim glasom je odvetnik po kratkem odmoru nadaljeval:

»Po smrti gospoda Ruvana mi je njegov sin, vaš gostitelj, naložil naj poščem otroke njegovega etrica. Rezultat mojega skanja, gospoda, je ta, da ste sedaj tukaj. Ugotavljam, da je bil Thomas Ruvan v prvem zakonju poročen z gospodično Sally Line. Kje je bila ta poroka in odkod je bila dom njegova žena, ne vem, vendar pa sem ugotovil, da je umrla l. 1905. Iz tega zakona so štiri otroci: James, Al-

lice, Henry in Edwin, ki so vsi tukaj navzoči. Dve leti po smrti svoje prve žene se je Thomas Ruvan oženil drugič in sicer z gospodično Filipino Nell. Iz tega zakona so trije otroci: Thomas, Terry in Sally, ki so prav tako navzoči. Thomas Ruvan je umrl leta 1923, pet let za njim pa je umrla tudi njegova druga žena, Mila, da so ti podatki vsi točni.«

Obrazil se je naokrog. Ker ga nihče ni prekinil, je nadaljeval:

»Torej, stanje je sedaj sledeče: 30. junija letos bomo iz zapuščine oddvojili petdeset tisoč funtov ter jih na enake dele razdeljene podelili sedmim dedicem. V skladu z oporoko moram sporočiti otrokom pokojnega Thomasa Ruvana, da vse ostalo imetje Freda Ruvana pripada njegovemu sinu, našemu gostitelju, izvzemši nekatera majhna volila v dobrodelne namene ter darila stari pokojnikovi služinčadi.«

Odvetnik je tukaj ponovno prenehal. Vsi so mllili, da je že končal s svojo razlago, pa so bili presenečeni, ko je spet nadaljeval:

»Sicer pa je tu še neka omejitev, je nadaljeval z nenavadno ostrim glasom. »Če bi gospod Hubert Ruvan umrl

brez naslednika, potem pripade vse ogromno imetje njegovega očeta otrokom njegovega brata.«

Za tem nepričakovanim sporočilom je v sobi nastopila grozna tišina. Vsi obrazje so strelili v odvetnika in opaziti se je dalo, kako navzoči drug za drugim začinjajo razumeti daljnosežnost tega zadnjega sporočila. Skoro naogonost so se njihovi pogledi takoj usmerili na drugi konec mize, kjer je stal prekršajnik rok Hubert in brezbržno gledal v vinski čašo pred seboj. Harry je prvi spregovoril z nekoliko zamolkim glasom:

»S tem mislite menda povedati, da bi v primeru, če bi se gospodu Hubertu kaj zgodilo, seveda upoštevali možnost, da se mu danes zvečer zgodi kakšna nesreča, ves denar, ki ga je zapustil pokojni Fred Ruvan, dobili mi, kar nas je tukaj.«

Svoje besede je podprl s kretajo roke, ki je obsegala vse navzoče za mizo.

»Da, tako je,« mu je mirno odgovoril Staričje s pogledom, ki je bil uprt v mizo.

Na drugem koncu mize je Jim pogledal svojo ženo, katere oči so se svetile od blaženosti. Nasproti njim je sedel Edwin, zraven njega pa Eva s svojim možem. Eva je nepremično gledala v Vero Towley, njen mož Harry se ni niti premaknil z mesta, ker se je bal, da so vse to skupaj le sanje in da se bo prebudil, čim se bo zganil. Edwin je zadovoljno gledal v strop in z užitek vlekčal svojo cigaro. Alice je sedela poleg dvojčkov, toda od

vznemirjenosti so ji drhtele ustnice. Njen mož je nervozno evaljal svoje brke. Dvojčka pa sta se presedala na svojem mestu. Sally se ni ganila z mesta iz bojazni, da bi se s pogledom spet ne srečala s Hubertom.

Maksim Towley je mirko gledal v prisojne, Vera Towley pa se je skrivaj dotaknila roke svojega zaročnika. Videti je bila razburjena, čeprav je svojo rumenka-sto lice v izdatni meri prebarvala s šminko. Zraven nje je sedel Arthur Bandillo, Ruvanov zasebni tajnik. Njegovi plavi lasje so se plešali ob električni luči kot evila. Povesil je svoje oči in se nemarno igrala s vojo cigareto.

»Jaz mislim, gospe in gospodje, da nadaljnja pojasnila niso več potrebna,« se je spet oglašil odvetnikov glas v tej grobni tišini. »Jaz sem sicer rad pripravljaven podati vam še vsa druga pojasnila, ki jih rabite. Izplačilo vso petdeset tisoč funtov šterlingov bo izvršeno v moji pisarni in o pravem času vas bomo vse obvestili... Zeli še kdo kakšno pojasnilo?«

Cakal je nekaj časa in s pogledom obšel vse okrog mize, toda zdaj se, da ni imel nihče nič vprašati. Odvetnik se je spet vsedel. Hubert se je nato dvignil in rekel: »Predlagam, da popijemo čašo v združenju mojih sorodnikov.«

Dvignil je čašo, toda prej, preden jo je pritisnil k ustem, je obstal.

Ta hip je po hiši zadonel krik, da je vsem zastala kri v žilah. Sledil je nato še drugi krik

Hubert je naglo postavil čašo na mizo tako, da je vino pljusnilo čez rob. Odrinil je stol in skočil k vratom. Ko je odprl vrata, se je zasilil še tretji krik, ki je bil še bolj oster kot prvi dva. Hubert je skočil iz sobe. Za njim so takoj skočili dvojčka in tajnik. Po kratkem oklevanju sta odšla tudi Edwin in Jim, za njima pa Staričje in Harry.

Po stopnicah se je slišalo copotanje korakov. Alice je butnila svojega moža ven in prav tako stopila za ostalimi. Sally in Vera sta stali med vrati. Za mizo je ostal samo Maksim Towley, ki je žvečil svojo cigaro. Mislil je le na Ruvanovo imetje in na evatbo, ki bo v kratkem.

Sally in njena bodoča nova sorodnika so odšli na hodnik. Za njima se je prikrdel tudi prestrašeni Jack Boley, mož Alice, ki je strelpal cigarni pepel s svojega rokava. Videti je bil kot kak grobar, kateremu se je prikazal duh mrliča, katerega ni zadostil ekrbno zagrebati.

Kakšnih deset minut je bilo v hiši vse narobe. Gostje in domaći so begali po hiši, zdaj sem, zdaj tja in nekaj iskali. Srečevali so se v prizemlju, zaletavali se drug v drugega v prvem nadstropju in skupaj doveli v drugo nadstropje. Drug drugega so epraševali od kod je prišel krik. Nenadoma pa so opazili, da je izginil tudi Hubert Rvan.

Nenadno se je strežnik nečesa epomnil. »Kje je naša sobanica?«

Od tu in tam

Gradbeni minister dr. Miha Krek je včeraj sprejel v Sofiji bolgarske častnike in jim izjavil, da odnosa iz Bolgarije nepozabne vtise o delavnosti in pridnosti bolgarskega naroda ter o velikem napredku, ki ga je bil bolgarski narod dosegel od svojega razvitega združništva. Včeraj popoldne pa si je minister dr. Krek v družbi dveh bolgarskih ministrov ogledal še nekatere znamenitosti v Sofiji in okolici in je obiskal med drugim tudi znameniti Rileški samostan. Včeraj je bil sprejet tudi v avdijenci pri kralju Borisu in ostal pri njem dobro uro. Sporočil je bolgarskemu kralju iskrene pozdrave jugoslovanskih združnikov, posebej pa pozdrave predsednika Glavne združne zveze ministra dr. Antona Korošca.

Svet za zunanjo trgovino bo imel prihodnje dni svojo sejo, na kateri bo razpravljal o uvedbi strogega nadzorstva nad našim uvozom in izvozom. Doslej je bil izvoz kakor tudi uvoz le delno kontroliran. Pokazalo pa se je, da je treba nad izvozom prevzeti popolno nadzorstvo, da se prepreči čezmerno izkoriščanje izvoznih kontingentov. Dogodilo se je namreč večkrat, da so izvozniki izrabili do skrajnosti ugodno priliko in so izvozili več blaga, kakor pa bi bilo umestno. Tako se je večkrat, zaradi domaćega pomanjkanja pa smo morali isto blago uvažati iz tujine pod višjimi cenami. Strogo nadzorstvo nad uvozom pa je potrebno zaradi tega, ker je treba ščititi z devizami, obenem pa omejiti uvoz predmetov, ki niso nujno potrebni, pa včasih zahtevajo največ deviz. Ker pa izvaja do sedaj vse nadzorstvo več ustanov, pa je potrebno, da se delo poenostavi in nadzorstvo naredi bolj prožno.

Nezadovoljni z dosedanjim načinom organiziranja kmetijskih združenj so nekateri srbski združniki ustanovili novo združbo, ki se imenuje Zveza kmetijskih proizvajalnih združenj. Organizacija si je izvolila še svoj odbor, kateremu kot predsednik načeljuje neki belgrajski lekarnar. Ti nezadovoljni združniki pravijo, da je bolj čisto primerno, če se v vsaki občini ustanovi po ena skupna združba, ki bo sposobna prodajati vse vrste kmetijskih izdelkov, ne pa ustanavljati za vsako vrsto izdelka posebno združbo. Tako bi se delovanje ene same združbe lažje uredilo in bi bila tudi združba močnejša. Obenem bodo imele nove združbe nalogo uvažati neke vrste načrtno gospodarstvo. To naj bi se pokazalo v tem, da bodo združbe pospeševale v svojem kraju zlasti tisto vrsto kmetijske proizvodnje, ki je najbolj razširjena v tistem kraju in je obenem tudi najbolj donosna.

K vprašanju novih cen pšenice in koruze se je oglašila tudi žitna sekcija Glavne združne zveze, ki soglašajo z zahtevu vojninskih kmetovalcev, da se mora odkupna cena zvišati. Da bi se odredila pravilna cena, naj kmetijsko ministrstvo pošlje posebno komisijo strokovnjakov, ki bodo preverili vse pridelovalne stroške in potem določili pravično ceno. Če pa hoče država z nizkimi cenami pomagati siromašnemu prebivalstvu v pasivnih krajih, pa ni prav, če skuša vse to breme vreti na ramena vojninskih kmetovalcev. V takih primerih naj bi po mnenju žitne sekcije Glavne združne zveze država poskrbela in sama trpela vso žrtev za podporo pasivnim krajem.

Dalmaciji se za letošnja izredna vinska letina. Vreme, ki je zaradi preobilice dežja v vseh drugih delih države le nagajalo in uničevalo, je prineslo Dalmaciji blagoslov. Posebno grozdje je spričlo precejšnje moč izredno lepo uspelo in obeta dati tako kakovostno kakor količinsko izredne rezultate. Zato računajo, da bo letošnji vinski pridelek po količini prekosil vse dosedanje letine. Obenem s tem pa se že pojavlja bojazen vinogradnikov, kam bodo s tolikšnim pridelkom, ker ni kazno, da bi se odprli vsi tisti trgi, kamor je naša država ponavadi izvažala vino. Običajno pridelajo v Dalmaciji do 800.000 hektolitrov vina, od česar ga je pridelovalec za domače potrebe porabil okrog 100.000 hektolitrov. Ostalo pa je šlo največ v Nemčijo, Švico, Holandijo, Belgijo in Češkomoravski protektorat.

Pogajanja med jugoslovanskimi in italijanskimi industrijami na Bledu so bila brezuspešna. V glavnem so se razgovarjali o italijanskih dobavah bombažnega predvaja kakor je bilo predvideno v italijansko jugoslovanskem trgovinskem sporazumu. Toda Italijani so zahtevali tudi visoke cene, da jih naši industrijci niso mogli sprejeti. Zahtevali so namreč skoraj za 100 odst. višje cene kakor do sedaj. Naša tekstilna industrija bo nekaj časa v stiski, dokler ne bo vlada dobila druge bombaža. V poštev pridejo zlasti Turčija, Egipt in Sovjetska Rusija, prav tako pa tudi Združene države v Ameriki. Le v tem bo ovira, da naša država ne bo imela zadosi deviz na razpolago, da bi mogla ustreči vsem potrebam naše tekstilne industrije.

Pravilnik o ustanovitvi posebne železniške straže je predpisal prometni minister. Straža bo imela nalogo stražiti in čuvati vso železniško imovino kakor tudi vse tisto blago, ki ga dobi železnica v prevoz. Straža bo imela posebne stražniške čuvaje ter preiskovalno osebje, ki bo imelo detektivske naloge. Čuvaji bodo nosili posebne uniforme, preiskovalno osebje pa bo v civilu. V Sloveniji bo nova ustanova vpeljana v Ljubljani, Celju in Mariboru.

V stavko so stopili nekvalificirani delavci, ki so zaposleni pri gradnji stanovanjskih hiš za uradništvo, ki bo delalo v železniškem ravnanstvu v Nisu. Delavci so namreč zahtevali, da se jim delo uredi tako, da se bodo lahko vsak dan z vlaki vozili na svoje domove, ker jim slab zaslužek ne dovoljuje, da bi stanovali v mestu. Obenem so zahtevali, naj jim železniška uprava da za ta potovanja brezplačne karte. Uprava je bila namreč zaradi velike vročine uredila delovni čas tako, da je opoldanski odmor podaljšala za eno uro, zaradi česar se je delo zvečer prav tako podaljšalo za eno uro. Ker pa uprava ni hotela ustreči delavskim zahtevam, je delavska organizacija Jugoras pozvala delavce v stavko. Verjetno je, da se bo spor uredil kmalu že zaradi tega, ker morajo biti stanovanjske hiše dograjene do 1. novembra, ko bo začela direkcija v Nisu že poslovati.

Romanika »otmic« je v Bosni in Hercegovini še vedno redno pojav. Nedavno se je tako zgodila dogodila blizu Imotskega. Fatima Morac se je bila odločila, da bo vzela Hasan Djulepa. Ko se je svatovski družba peljala z ženinom in nevesto z avtomobilom, pa so si svahte zaželele nekaj okrepčila v bližnji gostilni. Tedaj pa je planila v gostilno družba oboježenih mladeničev, katere je vodil Mehmed Hodžić. Ta je zahteval Fatimo zase in zagrozil, da bo v nasprotnem primeru streljal. Tedaj pa je Fatima skočila med nje in izjavila, da bo vzela Mehmeda. Povedali so ji, da jo Mehmed ljubi že deset let na tihem, čeprav je mislila, da je nanjo že pozabil. Tako je preprečila prelivanje krvi in svahte so odšli spet zadovoljni, pa čeprav na dom drugega ženina, kakor pa so se bili sprva zmenili.

V imenu zakona

Film za trdne živce!

Ljubezen pomočnica Scotland Yardu in policiji v Berlinu! Predstave ob 16. 19. in 21. uri.

Telef. 22-21 KINO UNION

Razne zgodbe iz sodne dvorane

Zaradi 130 din in obleke - 2 leti - Tisočak je pustil, 500 din ukradel - Za 2 kokoši 6 mesecev

Ljubljana, 17. julija. Čevljarški pomočnik Franjo Lukman, doma iz Čakovca, je prav eleganten možakar, na levo nogo močno šepa in prav ta noga je bila zanj nesreča, da se mu ni pred sodniki malega senata posrečil alibi-dokaz za svojo nekrivdo glede tatvine v Litiji. Dečko je star 28 let, a po raznih težavah je preživel že okoli 5 let. Rad krađe in izmika. Letos 6. junija se je pojavil v Litiji, posebej v Gradcu v bližini kolodvorov. Ljudje so bili nani pozorni, ker je šepal in levo nogo prav čudno »naprej metalk«. Tako-le popoldne, ko so bili vsi z doma, je dobila Marija Koljškova nenavaden gosta, ki ji je pobral 55 din gotovine, Franciški Zakljevci 76 din in Milku Zaklju temnosivno obleko, ki jo je zavil v rjav papir. Naslednji dan 7. junija je prav isti tat obiskal popoldne cerkev sv. Nikolaja in skušal vlomiti v nabiralnik za milodare. Cerkovnik ga je opazil in prepodil. Kmalu nato so ga orožniki prišli.

Državni tožilec je Franja Lukmana obtožil najprej zločina vlomne tatvine pri Koljški in nato zločina poskušene vlomna v litjsko župno cerkev. Prvi zločin je obtožnica označila kot vlomno tatvino, češ da je Lukman vdrl v zaprte prostore, za drugi zločin pa je obtožnica poudarila, da gre za zločin na javnem prostoru.

Obtoženec je pred malim senatom, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Rajko Lederhas, trdovratno zanikal vsako krivdo. Za prvi zločin je navedel poseben alibi. Trdil je, da je prinesel iz Zagreba dovolj denarja in da je iskal službo. Navedel je v podrobnosti vse svoje izdatke. Obtoženca je močno pokopala Ana Repičeva, ki ga je videla, kako je mimo njene hiše šepal v hitrem koraku, nosil pa je v rokav rjav zavitek. Obtoženec ogorčen: »To je bil moj rjav suknjič. No, kakšno vreme je bilo? Ali ni bil dež?« Priča: »Lepo vreme!« Obtoženec: »Prav zaradi dežja sem slekel suknjič in ga zvil, da ne bi bil moker!« (Smeh.) Glede poskušene vlomna v nabiralnik je obtoženec izjavil: »To ni res! Šel sem v cerkev, da opravičim popoldanski molitev. Hotel sem dati dinarček v nabiralnik, pa je prišel cerkovnik. Zapodil me je iz cerkve.«

Lukman je znan tat. Lani je celo v Ljubljani 2 odvetnika okradel. V Celju je bil svoj čas obsojen na 2 leti in 1 mesec robije. V Ljubljani pa lani januarja na 18 mesecev. Ker je okradel Koljško, izjavila, da so bila sprednja vrata zapahnjena, zadnja pa priprta in ne zaklenjena in da je tat moral prav skozi ta vrata priti v hišo,

je branilec ex-offo ugovarjal kvalifikaciji vlomne tatvine in poudaril:

»Če imate pri hiši 99 vrat zaklenjenih, toda samo 1 vrata so odprta, že ni podana kvalifikacija zaprtega prostora.« Senat se je postavil na branilečev stališče, zato ni tatvino pri Koljški smatral za vlom, toda le za zločin navadne tatvine ter je Lukmana obsodil zaradi te tatvine in zločina poskušene vlomna v cerkveni nabiralnik na 2 leti robije. Po razpravi predsednik: »Sprejmete kazen?« Obtoženec prav resignirano: »Sprejemem.«

Od žene ločeni rudar Peter je velik čudak. Hodi okrog. Včasih dela, drugače uživa »dolce far niente«. V neki vas pri Zagorju je prišel. Pri posestniku Odlašku je delal 6 dni. Nato je nekega dne popoldne raje šel na vrt in se vlegel v senco. Ko so Odlaškovi šli na polje, se je Peter splazil v hišo in gospodarja ukradel »zaklenjenec« omare 500 din. Pred malim senatom je Peter priznal tatvino 500 din, toda zanikal je, da bi bili prostori in omara zaklenjeni. Vse je bilo odprto. Peter je drugače velik prepepač, toda zaradi tatvine se ni prišel pred kazenski tribunal. Omenil je dalje: »Hotel sem iti na Hrvaško. Vzel sem samo 500 din, ko bi lahko kmetu vzel še tisočak.« Oškodovanec, ki je bil zaslišan samo v preskavi, je navedel, da so bili prostori zaklenjeni, posebno omara, v kateri je bil denar. Ker so si bile trditve obtoženčeve v nasprotju z izjavo oškodovanca in da se zadeva še bolje pojasni, je bila razprava preložena. Peter pa je moral ostati v zaporih.

Čudna je zgodba Pavla Kovača, samskega delavca. Državni tožilec mu je očital, da je ponoči 26. maja letos na Hradeckega cesti v Ljubljani vdrl v družbi neznane ženske in 2 neznanih moških v stanovanje Marije Boštetletove. Iz zaklenjenega kurnika ji je pobral 2 kokoši, iz kleti pa 10 steklenic vina. Okoli 2 ponoči omenjenega dne je stražnik Vaikler na Kodeljevem ustavljal Pavla Kovača in še neko žensko. Pavel je nosil 2 kokoši in 10 steklenic vina. Pavel se mu je začel izmuvat, trdeč: »Saj nisem jaz vlomil. Tam-le stoji tisti. Primitve njega!« Ženska in neznana moška so pobegnili, Pavla pa je stražnik odvedel na policijo.

Zaradi 2 kokoši in vina je bil Pavel Kovač pred malim kazenskim senatom obsojen na 6 mesecev strogega zaporja ter v izgubo častnih državljskih pravic za 4 leta.

Šole se zmerom pogrešajo temeljitih reform

Ljubljana, 17. julija. Bivša svetovna vojna s svojimi kvarnimi posledicami tudi slovenskemu šolstvu ni prizanesla. Vzroki so znani.

V zadnjih 20 letih se je hotelo ustvariti nekaj novega, boljšega, vendar so se poskusi končali skoraj vedno z manjšim ali večjim uspehom. Na kratko bi lahko označili minuli dve desetletji takole: nove osebe, nove odredbe, nove zmešnjave, nove težave.

Velik vzrok šolske polomije je bil okrutni centralizem, ki je urejal slovensko šolstvo brez sodelovanja Cerkve in staršev in celo proti obema.

Naj navedemo samo nekaj stvari, ki jih rešujejo že vsa povojna doba, a še vedno niso rešene in čakajo nujne uredbe, zakaj boleče so in močno vznemirjajo naše ljudstvo.

Vprašanje dobrega učiteljstva

Na nešteto shodih in v brezkončnih časopisnih člankih se tudi v povojni dobi ponavlja zahteva po dobrem učiteljstvu. Dober učitelj je v očeh našega ljudstva zlasti tisti vzgojitelj, ki je zaveden, praktičen katoličan in v tem smislu v vsem svojem delanju in nehanju vzgaja zaupano mu šolsko mladino. Pri nas mislijo nekateri, da bo vprašanje dobrega učiteljstva že rešeno, ako se bodo posvetili učiteljskemu stanu v prvi vrsti kmečki fantje. V mnogih primerih ta misel ne velja. Za učiteljski stan bi morali odbirati fantje in dekleta ne glede na stan, samo iz priznanih zavednih katoliških rodbin. Zakaj le take rodbine nam bodo dale vzgojitelje, kakor jih slovenski narod želi. Le pogledite na razne učiteljske šole in pripravili se boste, kako malo je v posameznih razredih učiteljskih pripravnikov po ljudski želji.

Solske knjige

Zadnja leta je prišlo naravnost v modo, da pride vsako leto na dan vsaj ena nova računica in nova čitanka, kar povzroča staršem občutne in nepotrebne stroške. Posebne težave imajo z izmenjavo učnih knjig tudi tisti krajevni šolski odbori, ki dajejo vsem učencem na šoli knjige na posodo. V zadnjem času je prepovedana uporaba dosedanje tretje in četrte čitanke. Ali so tisti, ki so to prepoved izdali, premislili, kakšno škodo so v teh težkih časih s svojo odredbo povzročili staršem in mnogim krajevnim šolskim odborom in ne nazadnje tudi založništvu, ki so se z dosedanjimi računicami in čitankami oskrbeli za daljšo dobo. Prosimo, da prosvetni svet dotično odredbo pri-

Trbovlje

»Slovenski dom se je zadnji teden kar dvakrat peljal mimo Trbovelj, predzadnjič pa enkrat. Tudi prej se mu je to že večkrat primerilo. Zato ni verjetno, da se je to le slučajno zgodilo.« Vzbuja pa to pogosto izostajanje upravičeno nevoljo naročnikov in veliko škodo upravi oz. kolporterjem, ker star časopis ni več zanimiv in ga ne kupujejo. »Slov. dom« si je zadnje čase pridobil lepo število novih naročnikov, nerednost v pošiljanju pa seveda zelo ovira njegov razvoj. Prosimo železniško da napravi red v dostavljanju list!

»Misterij sv. maše« uprizaro v soboto, 20. julija zvečer ob pol 9 na prostoru pred župno cerkvijo Kat. prosvetno društvo s sodelovanjem Krekovega in cerkvenega pevskega zbora. V primeru slabega vremena pa bo predstava v Društvenem domu. Misterij je posebne vrste igra, ki predstavlja v odskih podobah veliko skrivnost sv. maše. Uprizoritev bo torej zelo primerna priprava za slovesnost nove sv. maše, ki bo prihodnjo nedeljo v Trbovljah.

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura	v	Veter	Padavine
Ljubljana	756.5	27.0	14.5	75	10	0
Maribor	755.0	22.2	10.0	70	7	S ₁
Zagreb	756.4	28.0	16.0	60	0	WSW
Belgrad	757.5	32.0	17.0	70	0	SW
Sarajevo	757.2	32.0	11.0	50	0	—
Vis	758.0	26.0	18.0	60	2	SE ₂
Split	753.0	28.0	23.0	40	0	SE ₂
Kumbar	760.0	30.0	20.0	60	4	E ₂
Rab	758.9	26.0	17.0	70	5	ESE ₂
Dobrovo	758.8	28.0	19.0	50	0	SF ₂

Vremenska napoved: Pretežno oblačno, sicer nobenih bistvenih sprememb sedanjega vremena.

Koledar

Danes, sredo, 16. julija: Aleš. Četrtek, 18. julija: Miroslav.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjini trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10; mr. Bohinec, Rimska c. 31.

Termin jesenske prireditve ljubljanskega velesejma. Ker je vprašanje termina rešeno, bomo imeli v Ljubljani spet našo velesejsko prireditev in sicer od 31. avgusta do 9. septembra, na kar opozarjamo javnost in zlasti prijavljene razstavljalce pomladanskega velesejma, ki je moral biti odločen.

V času velikih počitnic so uradne ure pri sekciji JUU le dopoldne.

Razstava načrtov za Dom onemoglih na Bokalcu bo odprta v četrtek, 18. julija ob 11. v Jakopičevem paviljonu. Razstavljeni bodo vsi projekti ter pri otvoritvi razdeljene nagrade projektantom. Razstava bo prav nazorno pokazala, kako so si naši arhitekti zamislili ta veliki socialni zavod, ki ga prične mestna občina zidati v najkrajšem času. Denar za zidanje je že na razpolago, saj ga je podarila Mestna hranilnica ljubljanska v proslavo svojega jubileja, da bodo torej stari Ljubljančani, ki jim življenje ni bilo milo, lahko v kratkem uživali mirno starost v najmodernejših poslopih pri dobri preskrbi na zdravem zraku: prelepe ljubljanske okolice. Večini projektov so priložili tudi plastični modeli, da bo lahko vsakdo videl, kako lepa poslopja namerava mestna občina sezidati sredi vrtov svojim revnim varovancem. Razstava bo odprta od 18. do 25. t. m. ter so vsi Ljubljančani vabljeni, naj si jo natanko ogledajo, da spoznajo veliko skrb mestne občine za osamele in onemogle. Razstava je brez vstopnine.

Zaradi snajenja prostorov mestnega gospodarskega urada v Beethovnovi ulici ta urad v ponedeljek in torek 22. in 23. t. m. ne bo posloval za stranke.

Obvezni zdravniški pregled vseh gospodarjev in uslužbencev obratovalnic z živil, t. i. vseh zaposlenih po mleknarjah, gostilnah, javnih kuhinjah, krčmah, izkuhah, trgovinah z živil, torej sploh vseh zaposlenih po obratovalnicah, kjer se živila pridelujejo, predelujejo ali prodajajo, se prične v sredo 17. t. m. in traja do vključene prihodnje srede 24. julija. Kakor je bilo že javljeno, bo zdravniški pregled v prostorih mestnega fizikata od 8. do 13. ure po že objavljenem vrstnem redu. Vse prizadeta opozarjamo, da je napovedani zdravniški pregled strogo obvezen ter bo proti kršiteljem postopano po zakonu.

Postopek pri reguliranju cen

Ljubljana, 16. julija. Od referata za kontrolo cen pri kr. banski upravi smo prejeli naslednje obvestilo:

Da bi se postopek pri kontroliranju cen čim bolj poenostavil in pospešil, zlasti pa, da bi se potrebe po pregledovanju poslovnih knjig kontroliranih obratov čim bolj omejila, se bodo uporabljale v bodoče za zbiranje informacij in vlaganje prošelj za odobritev cen, tiskovine.

Te dni bo razposlal referat na vse obrate, za katere velja Uredba o kontroli cen v izpolnjenih tiskovinah:

Informacije o cenah, kalkulaciji in režiji.

Tiskovini bodo priložena navodila, kako naj se ta tiskovina izpolni. Podatki, katere želi referat s to informacijo zbrati, bodo služili v sledeče svrhe:

a) Za sestavo katastra obratov, ki spadajo pod kontrolo cen in spiska predmetov, ki spadajo pod kontrolo cen, s katerimi je obrat v predvojnem času posloval (pred septembrom leta 1939).

Referat ima sicer uradne sezname teh obratov. Lahko pa je mogoče, da je uvrščen v nje kak obrat, ki v nje ne spada, izpuščen pa kak obrat, ki v nje spada.

Ako je dobil kak obrat tiskovino, ki ne posluje z nobenim v navodilih označenim predmetom na v navodilih označen način, naj navede to v sprememnem pismu, tiskovino pa vrne referatu neizpolnjeno.

b) Zaradi pregleda nad stanjem in gibanjem cen, ki so pod kontrolo.

Ako bo iz poročila razvidno, da so bile po- višane v kakem obratu po 15. februarju cene, ki so pod kontrolo, se bodo poslate tem obratom tiskovine za prošnje za odobritev teh zvišanj.

c) Zaradi informacije referata v bruto-donosu in režiji, s katerimi je posloval kontrolirani obrat v zadnjem predvojnem l. 1938, odnosno v mesecih pred septembrom 1939.

Ti podatki bodo važni pripomoček za postopek pri odobranju cen. Mogli pa se bodo jemati v poštev le, če niso očividno netočni in neverjetni in če niso povsem v neskladu z drugimi pripomočki, ki jih ima referat za svoje poslovanje na razpolago in inspekcijskimi, ki jih ima od urada za kontrolo cen.

Da bi bil doseženi ti smotri, zlasti pa, da bi postalo nepotrebno preverjanje teh podatkov na kraju samem, kar je istotako v interesu nemotenega poslovanja referata za kontrolo cen, kakor kontroliranih obratov, je potrebno, da se vrnejo razposlani obrazci hitro ter točno in vestno izpolnjeni.

Toplice ob 8.08 in odhod iz Straže-Toplice ob 8.13 s prihodom v Novo mesto ob 8.31.

Prva skupina vojnih invalidov, ki se je zdravila v tukajšnjih toplicah štirinajst dni, bo odšla na svoje domove v torek, 16. julija; naslednjega dne prispe druga skupina, ki bo prav tako štirinajst dni ostala tu in si izboljševala svoje zdravje.

Zaradi pomanjkanja moških, ki jih je vojna toliko poklicala pod zastavo, so se lažjih del, katera so prej opravljali izključno le moški, morale oprijeti ženske. Na sliki vidimo tramvajsko sprevodnico, ki ji uradnik cestne železnice daje potrebna navodila in nauke, preden bo nastopila službo.

Zbiranje gradiva za »Zgodovino nemštva«

Biografski leksikon o Nemcih v tujini — Raziskovanje nemške umetnosti izven Nemčije — Zgodovina nemškega jezika

Da v Nemčiji kljub vojni ni zastalo niti znanstveno delo in da se Nemci kljub težkim časom, ki jih je prinesla vojna, prizadevajo, kako bi ohranili in še poglobili kulturne stike z drugimi narodi, posebno sosednimi, naj bi pričal članek, ki ga je te dni napisal v časopisu »Obnova Nemčije« predsednik bavarske vlade, ki je obenem tudi predsednik nemške Akademije za znanstvena raziskavanja. V tem svojem članku pravi med drugim:

»Znanstveno delo nemške akademije vodijo znani nemški učenjaki. To dokazuje tudi izredno močna udeležba nemških učenjakov pri razvoju znanosti sploh. Posebno vejo znanstvenih raziskavanj predstavlja zbiranje podatkov o delu nemških učenjakov v tujini ter o udeležbi pri delu za nemške kulturne stike s tujimi narodi. Biografski leksikon o Nemcih v tujini bo vseboval kratke življenjepisne vse Nemcev, ki so dali onstran meja Nemčije v zadnjih stoletjih mnogo kulturnih pridobitev. V zadnjih letih je akademija naredila velik načrt za raziskovanje nemške umetnosti v tujini. Prav takšno delo se pripravlja tudi o zgodovini nemškega jezika. Končni cilj vseh teh del in raziskavanj je književno delo »Zgodovina nemštva«.

proti ameriškim državljanom v Šanghaju. Nadzorstvo nad njimi je japonska policija zelo poudarila, kar se vidi tudi iz japonske zahteve, da je treba zbrati točne osebne podatke o vseh ameriških državljanih, ki žive v Šanghaju. V teh prijavah naj bi bili navedeni točno vsi njihovi osebni podatki, posebno pa še, s kakšnim poklicem se ukvarjajo in kje so zaposleni. Podatke morajo poslati kitajskim krajevnim oblastem, te pa jih bodo potem dostavile japonski policiji.

Belgijci odhajajo na delo v Nemčijo

Zaradi vojne vihr, ki se je bila razbesnela čez Belgijo, je brezposelnost v tamkajšnjih krajih zelo narasla. Nemško poročilo pravi, da je bilo še pred nedavnim v Belgiji po približni oceni okoli 480.000 brezposelnih delavcev. Seveda brezposelnost tudi tu, kakor povsod drugod, ni povsod enaka. Ponekod je stiska večja, drugod spet manjša ali pa se brezposelnost niti posebno ne čuti. V Anversu in okolici je bilo po omenjenem poročilu pred kratkim še okoli 100.000 brezposelnih, v Namuru in tamkajšnjih okoljskih krajih pa jih je bilo samo 5.000. K zmanjšanju brezposelnosti v Belgiji so mnogo pomagala razna obnovitvena dela v krajih, ki jih je vojna posebno prizadela. Zdaj je pri teh obnovitvenih delih v Anversu, Bruslju, Liegeju, Tournaiju in nekaterih drugih mestih zaposlenih približno 4000 delavcev. Prav toliko pa se jih je po nemškem poročilu prijavilo zdaj za delo v Nemčiji.

„Poljski dom“ v Londonu

Včeraj je kentski vojvoda na svečan način odprl »Poljski dom« v Londonu. Svečanosti se je udeležil tudi zunanji minister lord Halifax, ki je imel pri tej priložnosti govor, v katerem je poudaril odločenost Poljske, da se bori za svoj narodni obstoj.

Španci so še dokaj vestni plačniki dolgov

Nemcem so plačali že 90 odstotkov svojih dolgov, ki so jih naredili med zadnjo državljansko vojno

Ni treba posebej poudarjati, da je zadnja španska državljanska vojna Španijo precej stala. Tam sta se borila dva tabora, komunistični in fašistično-narodnosocialistični, ki sta oba uživala od svojih zaščitnikov iz tujine precejšnjo podporo. Zato je vlada tudi trajala več kot tri leta. Španija se je v teh letih vojne precej zadolžila tudi v Nemčiji. In to pomoč bo morala Španija tudi plačati, kajti znano je, kaj se danes še dela zastonj. Španija pa je bila kljub temu, da se je po vojni znašla v pre-

cej težavnem položaju, pri izpolnitvi teh svojih obveznosti kar nenavadno vesna. Nemci sami poročajo, da je Nemčiji plačala že večino svojih vojnih dolgov. Pravijo, da je bilo pri raznih bankah vplačanih do zdaj že okoli 90 odstotkov starih terjatev in sicer 100 do 110 milijonov pezet. Celotni španski dolg Nemčiji izza časa španske državljanske vojne bi potemtakem znašal največ 122 milijonov pezet.

Bagdadska železnica dograjena

Zadnji del bagdadske železnice, čigar graditev se je začela leta 1937, je zdaj končan. Pri tej priložnosti je bila prirejena na sirisko-iranski meji velika svečanost. Dokler ni bil dograjen tudi ta del proge, so morali potniki pri Tellu izstopati iz vlaka in nadaljevati svojo pot peš ali z avtomobili preko Musula proti severovzhodni sirski meji. Tu so napeljane velike cevi za nafto od Kerkuka proti Sredozemskemu morju in se križajo z bagdadsko železnico.

Drobne

Jutranji ptičji koncert. Povsod ga elišmo v rosnih sončnih jutrih. Prvi začne naš znanec, gosposod kos. Ze ob treh jutraj, ko zlato sonce še spi, začne kos svoje pesemce, ki se zdijo, ko da poslušas srebrno piščal. Kmalu za njim se dramijo razne druge vrste pevcov, ki neumorno hvalijo stvarstvo. Cimalde več — glasnije in prijetnejše je to petje, to godba, cel koncert. Zadnji se ob 5. uri iz svojih pernic izmota gospod vrabec, neugnan predzrnek in potepuh. S svojim kar nič prijetnim čebljanjem tako hiti kakor bi hotel vse prevpiti in vse zamujeno nadomestiti.

Ali smo res iz opice? V neki gostilniški družbi se je hotel čevljarski pomočnik delati silno učene-ga ter je govoril nekaj o darvinizmu in kako se je človek razvil iz opice. Pri sosedni mizi je sedel njegov bivši mojster ter se oglašil: »Če gledam življenje marsikaterih mojih nekdanjih vajencev, rad priznam, da izhajajo iz živali. Toda zdi se mi, da ne izhajajo iz opice, temveč iz svinj, ker žive kot svinje.« Nadutemu pomočniku je taka beseda seveda zaprla sapo.

V veselje in žalost. Če izpiješ četrt vina, postaneš — vesel, če ga spiješ pol litra, si že — korajžen, če ga spiješ en liter, že lahko rjoveš kakor medved in mahaš z nožem okrog sebe, preklinjaš itd. ... če ga spiješ poldrugi liter, ga komaj neseš, če si ga spil že dva litra, si tako »močan«, da ne moreš več stati ne hoditi in si moraš pomagati z rokami.

20.000 italijanskih industrijskih delavcev zaposlenih v Nemčiji

Danes je prišel v Rosenheim na Bavarskem prvi vlak s 716 italijanskimi delavci, katere bodo razdelili v razna industrijska podjetja v Nemčiji. Naslednji vlak s italijanskimi delavci bo prišel jutri 18. julija. Nato bodo hitro prihajali še drugi transporti, tako da bo v Nemčiji dobilo delo 20.000 industrijskih delavcev, kakor to določa sporazum, ki je bil sklenjen med fašistično zvezo in med nemškim ministertvom za delo.

Program radio Ljubljana

Sreda, 17. julija: 7 jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 švicarske pesmi in plesi (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Slavni orkestri in dirigenti (plošče) — 14 Poročila — 18.30 Mladinska ura: O letalski šoli na Blokah (g. Janko Colnar) — 18.45 Citraške točke (plošče) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Demir Hisar in Pelagonija (Svet. D. Milovanović, Belgrad) — 19.40 Objave — 20.10 Górie kot letovišče (g. Ivan Dodič) — 20.30 Violinski koncert: g. Miran Viher, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek — 21.15 Kmečki trio — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Samospevi (gđc. Bogdana Stritar) ob spremljevanju kitare (g. St. Prek).

Drugi programi

Sreda, 18. julija: Vedijeva opera »Aida« (plošče) — Zagreb: 20 Schubertov koncert — Bratislava: 19.40 Pesmi — Praga: 19.25 Zabavna glasba — Sofija: 19 Tamburice — Bero-münster: 19.40 Pisan koncert — Budimpešta: 19.25 Klavirski koncert — Rim-Bari: 20.30 Izbrana glasba, 21.35 Pesmi in moledije — Trst-Milan: 19.15 Komorna glasba, 22.10 Simfonični koncert Riga: 19.45 Poljudne letonske pesmi — Sottens: 20.20 Dueti iz modernih operet.

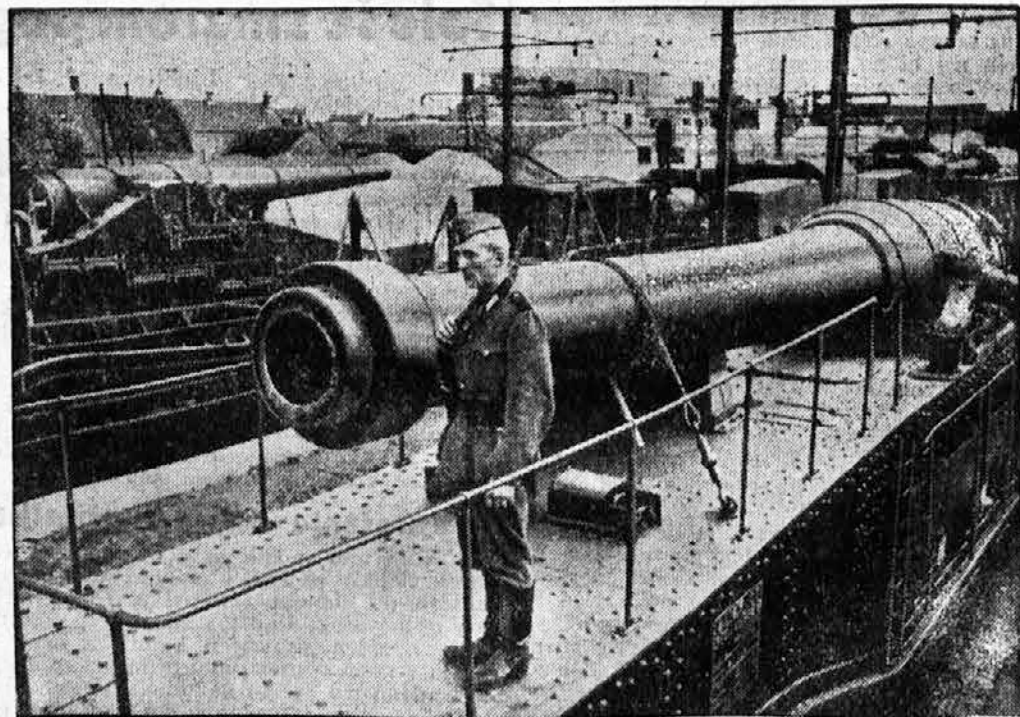
Ruska univerza v Kareliji

Vpisanih bo letos le 420 dijakov

V finko-ruski vojni, ki smo jo s tolikšnim zanimanjem zasledovali, kolikor se je pač dalo po poročilih iz dnevnega časopisa, bodosi zato, ker so Finci s svojo izredno hrabrostjo zadivili ves svet, ali pa, ker drugih važnejših dogodkov tedaj v Evropi ni bilo — je Sovjetska Rusija dosegla vsaj toliko, da si je prisvojila finko Karelijo in finko južno obalo. Kakor pravi zdaj rusko uradno poročilo, bodo Rusi tem zasedenim krajem posvetili vso pozornost. Poskrbeli bodo tudi za njihov kulturni dvig, o čemer naj bi pričal tudi eklep sovjetskih ljudskih komisarjev, da se v Petrozavodsku v karelijsko-finski republiki ustanovi univerza, ki bo imela stolico za zgodovino, filologijo, fiziko, matematiko, biologijo in zemljepisje. V ta namen je bil odobren tudi potreben denar in sicer vsota 1.590.000 rubljev za potrebe nove univerze in za razne dijaške ustanove. V začetku ta visoka šola ne bo imela prav posebno velikih slušateljev, saj je znano, da Karelija tudi nima dosti ljudi. Rusi napovedujejo, da bo letos sprejetih na to novo visoko šolo 420 dijakov.

Amerikancem v Šangaju so stopili močnejše na prste

Za ameriške državljane, ki žive v Šanghaju, se je v zadnjih časih — kakor pravi nemško uradno poročilo — položaj precej poslabšal. Pravijo, da je temu precej kriv tudi drzni napad ameriških mornarjev na japonske orožnike. Časopisi so namreč te dni poročali, da so ameriški mornarji vjeli dvajset japonskih orožnikov in z njimi precej kruto postopali, ker se jim mislo hoteli kar tako brez vsega pokoriti. Da se takšni primeri ne bi v bodoče več ponavljali, je japonska policija sklenila izdati precej strožje ukrepe proti tujcem, seveda pred vsem

Ogromni francoski železniški top, ki ga zdaj straži nemški vojak.

Ko smo leteli čez Perzijski zaliv, sem imel kaki dve minuti priložnost poskusiti, kako je, če misliš, da stojiš tik pred smrtjo. Kakih štirideset kilometrov od perzijskega obrežja se je zlomil pogonjač glavnega motorja. Motor in propeler sta obstala. Morali so pospešiti delo dveh stranskih motorjev, da bi lahko nosila sama teža. Toda desni motor je začel odpovedovati. Po navadi so motorji tekli z naglico tisoč osemsto obratov na minuto, zdaj pa je merilo kazalo samo tristo do štiristo obratov.

Prav naglo smo se bližali vodi. Bil je polna morskih psov. Lahko smo jih ves čas gledali v zalivu. Če bomo pristali na vodi, sem vedel, da je kaj malo upanja, da se ne bi prevrnili. Strojnik je planil k oknu in strmel na višino. Ni mogel nič. Videl sem strah v njegovem obrazu.

V Carachiju smo bili vželi še enega potnika. Bil je to Singh, debel Sikh s turbanom in svilen črno brado, mož, ki se je bil s svojim letalom izgubil v puščavi, ko smo se peljali v Indijo. Singh je imel v kabini psa. Zival je čutila naš strah, tulila in zlezla pod sedež.

Odpovedujoči motor je hreščal kaki dve minuti. Od sekunde do sekunde smo bili bližje mlečno zeleni vodi. Nič ne bi koristilo, če bi leteli spet proti perzijski obali, ker jo je tvorila razmetana gomila nerodovitnih in neobjavljenih skal, ki so vstajale strmo iz morja in niso dajale nič možnosti za pristanek.

Po kratkem času, ki pa se nam je zdel brez konca, se je desni

motor spet zagnal in nas prenesel v Basoro, kakih dvesto štirideset kilometrov onstran zaliva v Iraku.

V teh dveh minutah se mi je zjasnilo, kaj se pravi, gledati smrti v oči. Čisto razločno sem čutil, kako se mi je krčila koža na glavi — mislim, da so se mi ježile ilasje — hrbenica se mi je zdela toga in mrzla, želodec pa kakor, da se mi obrača. Ko smo v Basori lezli iz letala, so mi kolena drhtela.

Mali, miščasti pilot, ki smo ga dobili v Carachiju, je hodil ob letalu sem ter tja ter obilno klel. Letalo je bilo zamazano z oljem, ki je izteklo, ko se je zlomil pogonjač.

Ostali smo v Basori poldrug dan, premenjali motor in čakali, kdaj bo nehal gost dež prahu. Potem smo odleteli v Bagdad in Gazo.

Proti večeru nam je ravno nad Transjordanijo pošel bencin, ker nam je pihal veter v obraz. Ker se je voznik bal, da ga ne bomo imeli dovolj za do Goze, se je spustil v odprti puščavi poleg pomožnih napajalnikov, zakopanih globoko v pesek.

Ko smo nekaj časa iskali po pesku okoli mesta, označenega z letalskimi znamenji, smo našli bakreno ploščo, ki je kazala, kje je shramba bencina. Odvili smo ploščo in nastavili ročno črpalko, ki je pa tako težko tekla, da sta bila dva moža kmalu pri kraju.

Pilot je prosil mene in Singha, naj pomagava črpati.

Dejal je:

»Gre za minute. Na vegastih fleh pri gazi po sončnem zahodu ne moremo pristati. Če ne bomo dobili tukaj bencina v 10 minutah, bomo morali noč prebiti tu v puščavi. Tema bo, brž ko bo sonce zašlo. Pristanka v gazi po sončnem zahodu pa ne bi tvegali.«

Menjala sva se in gnala črpalko kakor nora. Ko sva bila utrujena, sva legla v pesek, takrat pa sta črpala pilot in mehanik.

Konec te vožnje je bil tudi zelo razburljiv, ker ni bilo gotovo, ali bomo zaradi nepričakovane nasprotne vetra dosegli gazo pred sončnim zahodom. Imeli smo srečo in smo prišli pet minut pred uradnim nočnim časom.

V gazi me je počakal Jakob Simon, razumen mlad časnika, ki je bil naš dopisnik v Palestini. Bil je potomec sefardskih Judov, ki so jih iz Španije izgnali isto leto, ko je Kolumb odkril Ameriko. — Sefardi so se razširili po vseh sredozemskih obrežjih.

Simon je govoril angleško, hebrejsko, arabsko, špansko, nemško in francosko gladko. Gershom Agromski, judovsko-ameriški časnika, ki ga je bilo cionistovsko vprašanje zvabilo v Palestino, ga je spremljal. —

Z našim vozom smo se odpeljali po strašnih cestah, izgubili nekajkrat pot in prišli v Jeruzalem približno opolnoči. Hotel ni bil razsvetljen in pogosto trkanje ter klicanje, ni pripravilo nikogar, da bi nam odprl vrata. Nazadnje sem moral spati na počivalniku v hiši Agromskega.

Jeruzalem: sveto mesto dveh največjih ver človeštva! Čeprav nisem pripadal nobeni veroizpovedi, me je obšlo globoko genotje, ko sem stopil na tla, ki so bila toliko milijonom smrtnikov sto in sto let sveta.

Šele pred 10 meseci je bilo dolgi krvavi zgodovini Palestine in Jeruzalemu, temu še ne končanemu boju, dodano nadaljnje poglavje. Izviralo je posredno iz slovite Balfourjeve izjave, in sicer iz stavka, v katerem je Arthur James Balfour kmalu po vojni obljubil, da bo vlada njegovega angleškega veličanstva »zavzela dobrohotno stališče do ureditve judovske narodne države«.

Ko je angleška vlada od Zveze narodov dosegla mandat nad Palestino, je dajala Judom vsega sveta pogum, naj se naselijo v deželi, katero so Arabci 1300 let imeli za svojo. Nepomembni prepiri pri zidu žalovanja, katerega so Judje častili kot poslednji ostanek svojega starega templja, so privedli do vrste umorov. Neizogibna posledica je bil spor o izvoru nemirov.

Arabci so se dvignili. Ko so poboji in napadi polagoma ponehali, je bilo 207 Judov in Arabcev mrtvih in 379 ranjenih.

Ko sem jaz prišel v Jeruzalem, je še vse drhtelo od nedavnega strahu.

Tisti teden, ki sem ga prebil v Palestini, sem kvečjemu lahko na površju dojel usodno napeti položaj. Razen tega nisem kot nezvezan in nepristranski zastopnik ameriške tiskovne organizacije smel razglasiti lastnega mnenja ali se prepirati o upravičenosti in neupravičenosti obračunavanja med Judi in Arabci. Najpravičnejše se mi je zdelo, da dobim pojasnila od čim višjih in uglednejših osebnosti.

Po prijatelju Jammalu Husseinu, tajniku mohamedanskega najvišjega sveta, s katerim sem si dopisoval že med nemiri 1929, sem spoznal njegovo ekselenclo Hadža Mohameda Akina es Husseinija, jeruzalemskega velikega muftija in predsednika mohamedanskega vrhovnega sveta. Bil je najvišji duhovni in posvetni voditelj palestinskih Arabcev. Njegova rodbina, ki je izvirala od Mohameda, je imela ta položaj že 150 let.